

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรมะ สัจจะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเกิดขึ้นมาได้ด้วยบุญอำนางวาสนาบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบำเพ็ญเพียร พยายามประพฤติปฏิบัติเป็นพระโพธิสัตว์ๆ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลาบารมีเต็มแล้ว เต็มแล้วได้มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ

เวลาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับทางโลกๆ ทางโลกเขาปฎิญาณตนว่าเป็นศาสดาๆ ทั้งนั้นนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับเขาตัวเองสงสัย ตัวเองไม่สิ้นสุด ตัวเองไม่ลงใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประพฤติปฏิบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง ที่ในโลกนี้เขาไม่เคยทำกัน บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ ขำระล้างกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสวยวิมุตติสุขๆ

เวลาเสวยวิมุตติสุขแล้วเวลาเทศน์ว่าการ คนที่มีอำนางวาสนา ปญฺจวัคคีย์ ทั้ง ๕ ยสะสหายของยสะ สิ่งที่มีผู้ที่มีบารมีๆ ยสะ “ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ” วุ่นวายหนอเพราะเขามีปราสาท ๓ หลังเหมือนกัน เขาเป็นลูกมหาเศรษฐีเหมือนกัน แต่ทรัพย์สินเงินทองยศถาบรรดาศักดิ์ ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ไ้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ผ่านโลกมาก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ผ่านอุปสรรคมาทั้งสิ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้ไขกิเลสในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นสุดไปแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจถึงเหตุและผลไ้

พอยะบอก “ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เข้าใจทั้งสิ้น แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวักขยญาณในใจขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงเทศนาว่าการจนพระยสะได้เป็นพระโสดาบัน พ่อแม่ตามมา บังไว้ก่อน
แล้วเทศนาว่าการ พ่อแม่ได้เป็นพระอนาคามี พระยสะได้เป็นพระอรหันต์

นี่คือสังฆธรรม สังฆธรรมเป็นความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สังฆะใน
พระพุทธศาสนาของเรา เห็นไหม

เราเป็นชาวพุทธไง เราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เราถือ
พระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่ง ที่หลบภัยของเรา หลบภัยของเราเวลากิเลสต้นหาความทะยานอยาก
มันบีบคั้นในใจของเราละ

เราไม่มีที่พึ่ง เราไม่มีที่ไปหรอก ไปอยู่ที่ไหน ไปอยู่ในห้องเย็นไหนก็แล้วแต่ มันก็
เดือดร้อนอยู่ในใจนั้น จะไปอยู่บนดวงจันทร์มันก็ไปทุกข์อยู่บนดวงจันทร์ทั้งสินะ เราไม่มีที่พึ่ง
หรอก เราถึงมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง แต่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก
รัตนตรัยของเรามันสูงส่ง สูงส่งจนเราปุถุชนคนหนาหัวไม่ได้ พอรู้ไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าท่านถึงแสดงธรรมวินัยนี้ไว้ให้เราฝึกหัดปฏิบัติไง เรื่องของท่าน เรื่องของศีล เรื่องของ
สมาธิ เรื่องของภาวนา

เรื่องในโลกๆ มันระดับของท่าน ระดับของโลก การเสียสละมันเป็นสมบัติสาธารณะ
สมบัติเพื่อให้ชุมชนมีความสุข ความสงบ ความระงับขึ้นมา

ครูบาอาจารย์ของท่านประพาดปฏิบัติมา ท่านได้ต่อสู้กับกิเลสในใจของท่านมา
หลวงปู่มั่นท่านวางธรรมวินัยนี้ไว้ ๓๓๓ ๓๓๓ ๓๓๓ ที่เขาประพาดปฏิบัติกันมา ในสมัย
พุทธกาล สมัยครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นเครื่องมือที่จะประพาดปฏิบัติเข้าไปสู่สังฆธรรมอันนั้น

พอสู่สังฆธรรมอันนั้น เวลาสังคมมันเปลี่ยนแปลงไป เวลาโลกเป็นใหญ่ โลกเป็นใหญ่มัน
กลืนกินธรรมะไปหมด มันกลืนกินการกระทำของคนทุกๆ ไปหมด เวลามันกลืนกินเข้าไป หลวง
ปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมาฟื้นฟูของท่าน เวลาท่านมาฟื้นฟูของท่าน ธรรมและวินัยไง นี่

เหมือนกัน ท่านสั่งสอนมาตั้งแต่ครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของท่าน แล้วหลวงตาท่านก็ส่งเสริมต่อเนื่องกันมา

เวลาต่อเนื่องกันมา หลวงตาท่านพูดเอง “ถ้าไม่ถืออุตงค์ไม่ใช่ลูกศิษย์เรา ไม่ถืออุตงค์ไม่ใช่ลูกศิษย์เรา”

เหตุผล เหตุผลท่านบอกว่า ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคุณค่ามาก สิ่งนี้มีคุณค่ามาก วางธรรมวินัยนี้ไว้ให้สาวกสาวกะพวกเราพวกปุถุชนพวกคนหนาเพื่อประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทาง เป็นหนทาง เป็นปัญญาที่เราจะเข้าไปสู่หัวใจของเรา ถ้าเข้าไปสู่ในหัวใจของเรา นี่เป็นวิธีการฯ

แล้วบอกถ้าไม่ทำฯ ไม่ทำ ต่อไปมันก็จะเสื่อมโทรมไป เสื่อมโทรมไปแบบว่ามันมีแต่ทุกข์ มีแต่ตำรา เปิดมา ‘อุตงค์ ๑๓’ ท่องกันปากเปียกปากแฉะไง แต่ทำแล้วมันก็ไม่ถูกต้องดีงามอย่างนั้นไป

แต่ถ้ามีการกระทำ การกระทำเพราะอุตงค์มันขัดเกลากิเลสไป พอขัดเกลากิเลสฯ เวลาวันปกติมา ภัตตาหารตามมา จะเอาอย่างไรก็ได้ จะทำอะไรก็ได้ มันเป็นอิสระไง แต่นี่มันไม่ได้ มีกฎกติกา มีกฎกติกาแล้วแต่อาหารที่ปลัดตกบาตรฯ เท่านั้น นอกจากนั้นมา ถ้าตามมานี้ห้าม ห้าม ห้าม ห้ามเพื่อไม่ให้มันมาก เพื่อไม่ให้พุงโต เพื่อไม่ให้อยากใหญ่ แต่สิ่งใดได้มาก็ได้มาตามสิ่งนั้น

แต่เพราะมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มีครูบาอาจารย์เราท่านประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางมา พอประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางมา พวกเราเห็นดีเห็นงามด้วยเราก็ส่งเสริมใช้ไหม พอส่งเสริม การที่จะขัดเกลากิเลส การจะมันน้อยสันโดษ มันก็เกิดเป็นสิ่งที่ผู้มีศรัทธามีความเชื่อมั่นมา มีความเชื่อขึ้นมา พอเชื่อขึ้นมาแล้วเราก็จะมาแก้ไขแล้ว อะไรที่เป็นความพอใจของเรา อะไรที่มันเป็นประโยชน์กับเราจะเป็นอย่างนั้นไป

นี้จะบอกว่า เวลาอุตงค์มาแล้ว เอาอาหารมาแล้ว เวลาถวายต้องประเคนให้พระ ให้พระคัดแยกก่อน พอพระคัดแยกก่อน โยมค่อยเป็นผู้รับเนื่องต่อไป

แต่ถ้าโยมกับพระไปทำพร้อมกัน การทำพร้อมกันๆ อาหาร สิ่งที่จะไปจับไปโดนแล้ว
ประเคนไม่ขึ้น ถ้าประเคนไม่ขึ้น ทำอย่างไร

ให้ไปประเคนองค์อื่น เพราะองค์นั้นโลภมาก สิ่งที่เป็นอุคคหิตก์ อุคคหิตก์มันประเคนไม่
ขึ้นใจ แล้วอย่างเป็นวัตถุอนามาส สิ่งที่จะไปจับต้องแล้ว จับต้องแล้วเป็นวัตถุอนามาส สิ่ง
ที่ประเคนไม่ขึ้นอย่างผลไม้อื่นๆ พระไปจับไม่ได้ พระในวินัยนี้บัญญัติไว้ละเอียดมาก แต่มัน
อนุโลมกันมา อนุโลมกัน ผู้ปกครองเขาอนุโลมตามๆ กันไป

นี่เหมือนกัน เวลาเราเคารพเราศรัทธา พระศีล ๒๒๗ โยมศีล ๘ เวลาทำสังฆทานๆ เวลา
อุปัฏฐากให้แบ่งพระมหาเถระ พระเถระ ให้พระ ให้สามเณร ให้คฤหัสถ์

เขาไม่ใช่แบ่งแยก ไม่ใช่ว่าถือตัวถือตน มันไม่ใช่ แต่มันด้วยความเป็นธรรมๆ ความ
เป็นธรรม เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมๆ ทุกคนก็อยากอุปัฏฐากอุปัฏฐากท่าน แต่อุปัฏฐาก
อุปัฏฐากขนาดไหนท่านก็เป็นพระองค์หนึ่งเท่านั้นเอง ก็ใช้จ่ายเท่านั้นละ แต่ท่านเป็นร่วมโพธิ์
ร่วมไทร

พอร่วมโพธิ์ร่วมไทร ท่านมีลูกศิษย์ลูกหา มีสหธรรมิก มีสิ่งที่ท่านคุ้มครองดูแลอยู่ ท่าน
เจือจานพวกนั้นๆ ไป เพราะอะไร เพราะเป็นแม่เหล็กใหญ่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นแม่เหล็ก
ใหญ่ หลวงตาท่านบอกว่าเป็นโรงงานใหญ่ที่สร้างพระอริยบุคคลขึ้นมา การสร้างพระอริยบุคคล
ขึ้นมามันต้องมีกรอบ มีกติกามีการกระทำ

ไม่ใช่ว่าเรียบง่าย เรียบง่ายอะไรก็ได้ อะไรก็ได้มันก็หย่าเปไปหมดใจ ไม่มีสิ่งใด เพราะถ้า
พอใจก็เรียบง่าย ถ้าไม่พอใจนี้ยุ่งยากแล้ว

แต่ถ้าเราเอาธรรมและวินัยเป็นที่ตั้ง ถ้าเอาธรรมและวินัยเป็นที่ตั้ง เหมือนกับทางโลกเขา
เอารัฐธรรมนูญเป็นที่ตั้ง เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติอย่างไรต้องทำอย่างนั้น ที่นี้ธรรมวินัย
บัญญัติไว้อย่างนั้น แล้วครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านมา

สิ่งที่เราทำมันเป็นของเล็กน้อยๆ

ของเล็กน้อยจะทำให้คนเสียหาย เพราะงู้นก็เล็กน้อย นี่ก็เล็กน้อย อะไรก็ผอนผ่นๆ ผอน
ผ่นจนเอาคืนมาไม่ได้

คนที่ไม่มีธรรมะ เวลามันหย่าเปไปแล้วนะ มันจะฟื้นคืนไม่ได้หรอก ถ้าฟื้นคืน ฟื้นคืนได้
แสนยาก ถ้าแสนยากขึ้นมา แต่คนที่มีหลักมีเกณฑ์เขาทำผิดพลาดอย่างไร แล้วมันเป็น
กาลเทศะ

เวลาสวดในปาฏิโมกข์ มหาสมโย สมณภตฺตสมโย มหาสมโยคือเวลาภิกษุมาก เราเป็น
คนที่อยู่ในธรรมวินัย เราจะทำทุกอย่างให้สมบูรณ์เรียบร้อย

เวลามีภิกษุ ภิกษุ ๕๐๐ ของพระสารีบุตรจะไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็น
ลูกศิษย์พระสารีบุตรนะ จะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าสั่งสอนไป

เวลาไปแล้วเป็นภิกษুবวชใหม่ก็ไปจัดที่จัดทางกันนะ เสียงมันดังขึ้นมาไง ตอนนั้นพระ
นาคิตะเป็นผู้อุปัฏฐากอยู่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระนาคิตะ นั้นเสียงอะไรกัน

ลูกศิษย์ของพระสารีบุตรเพิ่งบวชใหม่ จะมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ให้ไล่พวกนั้นออกไป ไล่ไป ไล่ไป เพราะมาส่ง
เสียงดังเหมือนชาวประมง

ชาวประมงคือคนเอาปลาขึ้นท่า เอาปลาขึ้นจากเรือ เขาช่วยกันเจือจางกันเสียงดัง เสียง
ดังเพราะเขาทำหน้าที่การงาน เขาเป็นฆราวาส เขาเป็นเรื่องโลกๆ

ไฉนพระมา เขากำลังจัดที่ จะหาที่พักใจ ไฉ้พวกเราก็อไฉ้! น่าสงเสริมนะ พระมาเฝ้า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระนาคิตะไล่ออกไป

พอไล่ออกไป คือนั้นเทวดามาเข้าในญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาเป็น
ภิกษุเพิ่งบวชใหม่ เขาไม่รู้ประสีประสา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโหดร้าย ไล่เขาไป
เพราะเขาบวชใหม่เขาไม่รู้

รุ่งขึ้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระนาคิตะไปตามกลับมา พอไปตามกลับมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ

เพราะเขาเจตนาดี เขาก็หวังดี เขาก็ไฝ่ดีทั้งสิ้น แต่เขาไม่รู้ เพราะความเคยชินของ ฆราวาสไง เราคิดว่าเราทำคุณงามความดีแล้วเราทำอย่างไรก็ได้ เราทำคุณงามความดีเป็น ความดีของเรา แต่ความดีของเรา สัปปายะ ๔ เขาต้องการความสงบสงัด เขาต้องการทิวทัศน์ ความคิดเห็นเสมอกัน เขาต้องการสิ่งที่ว่ามันเป็นสัปปายะ เป็นการประพฤติปฏิบัติไง

แต่ผู้บวชใหม่ บวชใหม่มาาก็คิดว่าตัวเองมีเจตนาดี ตัวเองทำคุณงามความดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ไล่ออกไป เพราะเขายังไม่มีการศึกษา เวลาไปเรียกกลับมาๆ องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ เขาศึกษาของเขาสำเร็จเป็นพระอรหันต์หมดเลย นี่ อยู่ในพระไตรปิฎก

เวลาคนทำคุณงามความดีๆ เราก็ว่าเป็นความดีทั้งสิ้น ทุกคนเจตนาดี มาวัดมาวาเป็น คนดีทั้งสิ้น แต่ความดีของเรามันดีแล้วเก็บไว้ภายใน มันไม่ควรออกมาฟาดมาฟันกัน สิ่งที่เราจะ ทำ เราทำ เราศึกษา มันเป็นระเบียบ เป็นธรรมวินัย เพราะวินัยมันเหมือนกับมันเป็นบัญญัติ มัน เป็นบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะได้ทำได้น้อยแค่ไหน เราก็พยายามทำ ของเรา

เหมือนกับหลวงตาท่านพูด หลวงตาอยู่ที่บ้านตาดท่านพูดนะ “เราจะทำถูกต้องตาม ธรรมวินัยทั้งหมดเราทำได้ยาก แต่เราจะพยายามทำให้ผิदनอยที่สุด”

คือเราก็มีธรรมและวินัยเป็นที่ตั้ง แล้วเราก็พยายามฝึกหัดกันให้มันผิदनอยที่สุด ผิदनอย ที่สุด แล้วเวลามันผิदनอยที่สุด ถ้ามันผิดพลาด ผิดพลาดเพราะความไม่ได้ตั้งใจ ผิดพลาด เพราะว่ารู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผิดพลาดต่างๆ เราก็แก้ไขของเรา พยายามให้ผิदनอยที่สุด เพราะ อะไร

เอโก ธมฺโม ทางอันเอก ทางอันเอกที่ให้หัวใจมันยอมรับ ให้หัวใจมันเห็นว่าสิ่งที่องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติวางไว้มันมีคุณค่า

ถ้ามีคุณค่าขึ้นมา เราไม่เชื่อเรา เราไม่เชื่อกับความสะดวกสบายของเรา เราไม่เชื่อเจตนาที่ดีของเรา เราไม่เชื่อความหวังดีของเรา เราไม่เชื่อสิ่งที่เราจะเอาเข้ามาในหัวใจของเรา จะเป็นอย่างไรเราก็ต้องตรวจสอบกับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้ามันตรวจสอบกับธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วมันมีครูบาอาจารย์ที่ท่านทำมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพื้นฟูมา ท่านทำของท่านมาๆ สิ่งนี้มันตรวจสอบกัน เขาเรียกเข้าหมู่ เวลาเข้าหมู่แล้วมันจะรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิดใจ

อะไรถูกอะไรผิด นี่เป็นธรรมและวินัยนะ แต่สิ่งที่กาลเทศะ มหาสมโย สมณกตตสมโย เวลาพระจะเดินทาง พระต่างๆ เขาอนุโลมให้เพราะมันจะเดินทาง พอมันเดินทางมันจะมาถือเครื่องอยู่ไม่ได้ เพราะรกรามมันมีเวลาของมัน

ท่านบอกว่าจะฉัน จะฉันเป็นปริมประ จะฉันแบบว่าก่อนหรือหลังอะไรได้ แต่ถ้ามันก่อนหน้านั้น พระเราปริมประคือพร้าเพื่อ นี่อยู่ในปาฏิโมกข์สวดกันทั้งนั้นนะ บังคับกันทั้งนั้นนะ แต่เราทำอย่างไร

เราจะทำคุณงามความดีของเราะ นี่พูดถึงว่าเราจะบอกว่า ถ้าเราคิดว่าพระ หลวงตา ท่านสอนไว้เอง “ถ้าไม่ถืออุตุงค์ไม่ใช่ลูกศิษย์เรา”

เพราะว่าอะไร การถืออุตุงค์มันเป็นการเป็นประโยชน์เพื่อพระหนึ่ง เพื่อโยมหนึ่ง เพื่อสังคมหนึ่ง เพื่อให้สังคมโลกเห็นว่าธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีการปฏิบัติอย่างนี้ มันทำอย่างนี้ นี่เพื่อโลกเขา เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้คนรุ่นหลังได้เห็น นี่พูดถึงว่าเวลาท่านพูดนะ เวลาท่านพูดเพื่อประโยชน์

แล้วถ้าเพื่อประโยชน์แล้ว เวลาเราทำ มันเพราะว่าสังคมมันหลากหลาย ความคิดของคนมันมากมาย ความคิดมันแตกต่างกันไปทั้งสิ้น แตกต่างกันไป เวลามันมีความเห็นต่างมันก็เข้ามาที่ธรรมวินัยอันนี้ ถ้าธรรมวินัยอันนี้ แล้วเราก็พยายามปรับตนทำตัวเราให้มันดีขึ้น ให้มันถูกต้องตามกาลเทศะ มันก็สวยงาม มันก็เข้าสู่สู่ความจริง

แล้วเวลาทำความเป็นจริงแล้ว เวลาประพฤติปฏิบัติ พระกรรมฐานเวลาอุตุงค์ไปที่ไหน เขาไปประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันคุ้นชินแล้วเขาจะเปลี่ยนที่ไปเรื่อยๆ

นี่ก็เหมือนกัน ถึงเวลา นอกพรรษามันจะเป็นการะกับสังคมกันไป เราก็ถือศีลตามปกติ แต่เวลาเข้าพรรษามันเป็นเวลาของพระ เวลาจำพรรษาที่ไหน คราวก่อนเข้าพรรษา ครูบาอาจารย์ท่านไปทำข้าววัตร ทำวัตรกันตั้งแต่พระจักขุบาล พระโธณะ เวลาเข้าพรรษาถือว่าจะอยู่เนสัชชิก พระจักขุบาลไม่นอนๆ พอไม่นอนเกิดมาเป็นโรคตา

พอโรคตา ไปหาหมอรักษา หมอที่มีชื่อเสียงมาก ถ้ารักษาใครก็หายหมด ไม่เคยมีใครรักษาไม่หายเลย แต่เวลาพระจักขุบาลมาหยอดตา หยอดตาท่านถือในเนสัชชิก ท่านไม่นอน ถ้าไม่นอนหยอดมันก็ได้เต็มที่ของมัน จนว่าลือไปว่าหมอรักษาไม่หาย หมอนั้นมาหาพระจักขุบาลเลย ถ้าอย่างนี้ต้องนอนหยอด

ท่านบอกว่า นอนหยอดไม่ได้ นอนหยอดมันขาดธาตุงค์ ๑๓ เนสัชชิก ถ้าหลังถึงพื้นถือว่าขาดเนสัชชิก ขาดการถือการอดนอน ท่านก็ไม่ยอมนอน

ถ้าท่านไม่นอนมันไม่หายนะ ถ้าไม่นอนต้องตาบอดนะ

อ้าว! บอดก็ให้มันบอด

ถ้าอย่างนั้น เขาเป็นหมอเขาก็กลัวชื่อเสียงเขาเสียหายไงว่ารักษาพระแล้วไม่หาย อย่างนั้นให้บอกเขานะว่าหมอนี้ไม่รักษา รักษาตัวเอง

พระจักขุบาลบอก ไปเลย รักษาตัวเอง ท่านก็ไม่ได้หยอดตา

นี่ไง เวลาทางอันเอก ทางที่มันเข้มข้น ทางที่กิเลสมันพลิกแพลงไม่ได้ไง ถ้ากิเลสมันพลิกมันแพลงได้ โอ้! เอาไว้ก่อน รักษาตาหายแล้วค่อยมาภาวนา

พระจักขุบาลต่อสู้จนคืนออกพรรษานั้นนะ เวลาเวทนามันเกิดขึ้นมันปวดแสบแก้วตานะ ถึงเวลาท่านใช้สติปัญญาของท่านใคร่ครวญด้วยสติปัญญา ด้วยมีศีล มีสมาธิ ใช้ปัญญาใคร่ครวญ ศีล สมาธิ ปัญญา แยกแยะของท่านจนถึงที่สุด คึ้นนั้นโรคมันเต็มที่ขึ้นมา ตาบอด แต่กิเลสก็ขาดไปพร้อมกับมรรคผลอันนั้น

นี่ไง เวลาความเป็นจริงฯ ทางอันเอกๆ มันเป็นประโยชน์กับผู้ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ทำความเป็นจริงมา

ทีนี้ครูบาอาจารย์ท่านให้กระทำ เราไม่ใช่มาอวดดีอวดเด่นอะไรทั้งสิ้น แต่เราพยายามรักษาของเรา

ครูบาอาจารย์ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านค้นคว้ามาขนาดไหน หลวงปู่มั่นท่านทำสิ่งใดมา เพราะเราไปภาคอีสาน เราศึกษาจากครูบาอาจารย์มา วินัยแต่ละข้อกว่าจะได้มานั้นแสนทุกข์แสนยาก เพราะอะไร

เพราะพระเจ้าปล่อยปลະละเลยกันทั้งสิ้น แล้วเราจะมาทำขึ้นมา มันมีผู้ใหญ่ในสังคมใหม่ สังคมมันไม่มีแต่เฉพาะเรานี่ มันมีพระผู้ใหญ่ มันมีสังคมที่นับหน้าถือตากัน แล้วมีผู้ที่ปฏิบัติจะมาทะเลาะกลางป้อมอย่างนี้ มันเป็นไปได้ยาก แต่ครูบาอาจารย์ของเราท่านก็ทำมาด้วยความมุมานะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านหลบภัยนะ หลบภัยทางโลกเพื่อไปเข้าสู่ทางธรรม แล้วท่านประพฤติปฏิบัติจนเป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงขึ้นมาแล้ว เห็นไหม

แล้วเวลาศึกษาแล้ว เวลาเดี๋ยวนี้การศึกษามันเจริญ ในพระไตรปิฎกเวลาเปิดไปแล้ว มันมีอยู่ในพระไตรปิฎกทั้งหมด สิ่งที่เราว่า ครูบาอาจารย์ที่ท่านะมันมาจากพระไตรปิฎกทั้งหมด

เวลาที่มีการศึกษาฯ ศึกษาเป็นภาคปริยัติ ศึกษาปริยัติศึกษามาแล้วก็มีความรู้ใจ แต่ปริยัติมันเป็นทฤษฎี ต้องเอามาปฏิบัติ เวลาปฏิบัติไปแล้วมันจะปฏิบัติผิดหรือจะปฏิบัติถูกต้อง ดีงาม มันต้องมาตรวจสอบกัน

เวลาตรวจสอบกัน หลวงปู่มั่นท่านมาปรึกษาเจ้าคุณอุบาลีฯ เวลาหลวงตาท่านเป็นมหาเสีเยเอง เวลาท่านเป็นมหาเสีเยเองแล้วมันมีการบุกเบิกมาจากครูบาอาจารย์มาอยู่แล้ว เวลาทำมา สิ่งที่ได้มาแต่ละข้อ แต่ละการเป็นข้อวัตรปฏิบัติ เป็นการกระทำ มันได้มาแสนยาก แสนยากจากคนที่มืดบอด

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านทำถึงที่สุดแล้ว แล้วตอนนี้การศึกษาเจริญ พอในพระไตรปิฎกก็เข้าไปสิ มันมีอยู่แล้วทั้งสิ้น คือกฎกติกามันมีอยู่ทั้งสิ้น แต่คนปล่อยปลະละเลยที่ไม่สนใจมัน ไม่สนใจมันแล้วก็บอกว่า ฉันแน่ ฉันยิ่งใหญ่

ยิ่งใหญ่ด้วยความเชื่อของตนใจ

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ นี่มันเครื่องขัดเกลากิเลส ที่เราทำกัน เราทำเพราะเหตุนี้ เราทำกัน
ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านวางไว้

มีคนพูดมากบอกว่า มันไม่มีหรอก รูดงควัตรไม่มีอยู่ในพระไตรปิฎก มันมาตั้งแต่ชั้น
อรรถกถา ชั้นฎีกา

อันนั้นก็เป็นเรื่องของคนที่จะคิด เป็นเรื่องของคนที่เขาเห็นว่ากิเลสเขายิ่งใหญ่

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ มันเป็นประโยชน์หรือไม่ มันทำให้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบา
อาจารย์ของเราพ้นกิเลสมาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา พระป่าๆ มันอยู่ที่รูดงควัตร มันอยู่ที่การ
ประพฤติปฏิบัติ มันอยู่ที่หนทางที่จะเข้าไปชำระกิเลส

ไม่ใช่หม้อผ้าดำๆ แล้วเที่ยวไปอวดว่าเป็นพระป่าๆ

เดี๋ยวนี้การแสดงละครนะ ใ้โฮ! เขาทำได้แนบเนียนดีกว่าเยอะเลย นั่นก็เป็นเรื่องของ
ละครของโลกเขา

นี่เราการประพฤติปฏิบัติเอาความจริง เอาความจริงที่ไหน เอาความจริงเวลามัน
ย้อนกลับมาทวนกระแสกลับมาในใจของตอนนี้ ทวนกระแสกลับมาที่ใจของเรา

ใจของเราที่มันเจ็บมันปวด มันแสบ มันร้อน มันเครียด ถ้ามันกระทำแล้วมันจะผ่อน
คลายของมัน ถ้ามันผ่อนคลายตรงไหน

ผ่อนคลายตรงที่ว่า ถ้ามันมีสมาธิมาปฏิบัติ มันเข้าไปครอบคลุมครอบงำได้ แก้ไขได้ มัน
จะมีความสุข มีความอบอุ่นในหัวใจนั้น แต่ถ้าทำไม่ได้มันตึงเครียดไปหมดนะ เพราะมันทุกข์
ซ้อนทุกข์

ทุกข์ เราก็มีทุกข์อยู่แล้วใช่ไหม มาประพฤติปฏิบัติก็เป็นทุกข์อีกชั้นหนึ่ง แต่พอใจจะทำ
สนใจจะทำ มีอำนาจวาสนาพยายามทำความดีของเรา พอถึงที่สุดถ้ามันเป็นความจริง ถ้าถึง
ที่สุดมันปล่อยวางหมด มันเป็นความจริงขึ้นมาเกิดจากใจของเรา แล้วจะเห็นคุณค่าสิ่งที่เป็นมา

เวลาหลวงตาท่านบรรลุนิพพาน จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ แล้วเรามาจาก
ไหนละ ก็มาจากข้อวัตรปฏิบัตินี้ไง มาจากหนทางนี้ไง

สิ่งที่เราทำกันอยู่นี้ส่งให้ครูบาอาจารย์ของเราถึงที่สุดแห่งทุกซอกไปมากมายเลย แล้วเราไม่เห็นคุณค่าของมันใช่ไหม ถ้าเห็นคุณค่าขึ้นมา เราก็พยายามทำให้มันถูกต้องดีงาม

นี่พูดถึงว่า ถ้าต่อๆ ไปเราก็จะแก้ไขของเรา ทำให้มันเป็นขั้นเป็นตอน เป็นกาลเทศะ ตั้งแต่เถระ มหาเถระ มาถึงสามเณรน้อย แล้วก็ถึงคฤหัสถ์ ถึงโยมด้วย ถึงบริษัท ๔ บริษัท ๔ นี้ เป็นสาวกสาวกะ เป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เอวัง